

MULTA BUCURIE A CERULUI PENTRU POCAINȚA FERVENTĂ A PĂCĂTOȘILOR. *MEDITATIONES E SANCTIS PATRIBUS*

Pr. Cercet. III Dr. Liviu PETCU
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași

Abstract

Regardless of much we would write and talk about God and the multiple revelation of His infinite and unconditional love in our lives, the topic would remain inexhaustible. This article is intended to be an assertion of the loving calls of All-Merciful God to those who do not know Him and, consequently, do not love Him, to respond to His love with love, to return to the true nature of man by discovering Him and His love, in other words to return home. Repentance for sins and, implicitly, love for God is man's response to God's love for him. Repentance takes place as a break with everything that has happened before, it focuses on the present and leads to a new beginning. There is much joy in heaven over the sinner who repents as our Saviour Himself assured us (Lk. 15:7). God loves all of us not only because we are good, devoted or because we deserve His love; He has loved us since the beginning, unconditionally, commending His love for us 'in that, while we were yet sinners, Christ died for us' (Romans 5:8). He wants us to turn back to Him, because only this way we may become the recipients of His gifts. The author does not intend to exhaust the topic proposed, to be thoroughgoing, but merely illustrative. He approaches the foolishness for the divine love and the fact that the multitude of man's sins does not exceed God's love for him and eventually emphasizes, as far as possible, the unutterable joy of 'heaven' over the fervent repentance of sinners, starting from the parables in the New Testament about the lost sheep, the lost drachma and the prodigal son.

Keywords: Repentance, fervent, sinners, abundant, joy, Heaven.

Cu toții Îl căutăm pe Dumnezeu. Unii dintre noi suntem aido-
ma unui copil care, aflat într-o metropolă oarecare, a abandonat
mâna mamei sale și a plecat singur, bravând; dintr-o dată, el reali-
zează că s-a pierdut în mulțime și își cheamă cu disperare mama.
În tot acest timp, copilul nu a observat că dânsa nu l-a pierdut din
vedere și că acum este în spatele lui. Într-un mod similar se întâm-
plă și cu unii dintre semenii zilelor noastre. Nu e facil pentru ei să-L

afle cu adevărat pe Dumnezeu, deoarece aceștia pe care noi îi numim „civilizați”, „postmoderni”, de generații, au abandonat conștient mâna lui Dumnezeu pentru a-și urma propriile căi, trăgând cu creionul roșu peste planurile lui Dumnezeu în viața lor, neimplicându-L în nici un fel în acțiunile lor zilnice, altfel spus, nestabilindu-și în această lume un *curriculum vitae* având în centru pe Hristos și Evanghelia Sa. Ei se consideră stăpâni ai propriilor vieți, iar credința, ca virtute și valoare religioasă absolută, este mereu pusă la îndoială. Cu toate acestea, Dumnezeu așteaptă, răbdător, întoarcerea lor, iar pentru aceasta le lansează nesfârșite apeluri iubitoare. Astfel de semeni nefericiți își pot găsi bucuria, serenitatea, pacea, speranța, iubirea și, mai ales, sensul vieții lor, dacă ajung să înțeleagă faptul că Preabunul Dumnezeu ne-a iubit El mai întâi pe noi, pe toți, cu o dragoste, pe cât de dezinteresată și gratuită, pe atât de neînțeleasă și nemărginită; El este fundamentul întregii iubiri, aceasta ținând ființial de Dumnezeu, fiind chiar actul Lui substanțial.

În măsura în care oamenii cunosc aceasta și Îi răspund cu iubire iubirii Lui, nu vor fi doar simpli executanți ai vreunei porunci divine – fie și a celei mai mari dintre porunci, adică a dragostei –, ci, în acest fel, își descoperă sensul vieții, sunt eliberați de toate aspirațiile caduce, de toate angajamentele false, care le opresc zborul sufletului către cer, și devin ei înșiși. Astfel, omul află ceea ce este decisiv pentru el: de când Fiul lui Dumnezeu a devenit om, nu mai este singur. Iar dacă El a murit și a înviat pentru noi, nu mai murim „de tot”, căci, prin Învierea Sa, a biruit moartea și a deschis celor credincioși calea spre viața veșnică. Deci, omul va trăi în veșnicie, ori cu Hristos, ori cu Mamona, aceasta depinzând de voința sa și de acțiunile sale. Cu acest aspect de importanță covârșitoare – al vieții viitoare care este veșnică – nu se poate glumi și nici a se trece în subsidiar. Tocmai de aceea, în prezentul studiu, am plecat de la următoarea premisă: oamenii pot fi mult mai repede „câștigați” pentru cer prin revelarea copleșitoare a iubirii a lui Dumnezeu pentru ei, decât dacă sunt speriați de chinurile iadului prin felurite amenințări. Și în cultul Bisericii noastre Ortodoxe, sărbătorim bucuria Învierii Domnului la fiecare sfântă și dumnezeiască Liturghie de peste an, cu excepția uneia, când ni se aduce în atenție judecata universală care va veni și veșnicile chinuri ale păcătoșilor, și aceasta nu pentru a ne înfricoșa, ci pentru a ne responsabiliza.

„Nebunia” dragostei dumnezeiești

Creștinismul consideră iubirea ca avându-și rădăcinile în natura lui Dumnezeu¹. Omul este chemat să răspundă la întrebarea fundamentală a existenței sale: „Cine este Dumnezeu?”. La care, Sfântul Grigorie de Nyssa răspunde, abia auzit: „Tu, iubirea sufletului meu...”².

Dumnezeu are o iubire suprafirească³, „mai presus de cunoștință” (Efeseni 3, 19). Iubirea Lui este asemenea unei mări sau a unui ocean cărora le poți vedea începutul, dar nu și sfârșitul; este o iubire fără măsură, fără margini, care depășește orice înțelegere, iubire pe care Sfântul Maxim Mărturisitorul și Sfântul Nicolae Cabasila au numit-o „iubire *nebună*⁴ în acest sens”⁵, tocmai datorită faptului că „mari și numeroase sunt darurile Stăpânului nostru, încât nici mărimea lor nu se poate măsura, nici mulțimea lor nu se

¹ William R. Clough, *To be loved and to love*, în „Journal of Psychology and Theology”, 2006, Vol. 34, No. 1, p. 29.

² Paul Evdokimov, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, traducere, prefață și note de Teodor Bacovsky, Editura Anastasia, București, s. a., p. 41.

³ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XXII, VI, traducere, introducere, indici și note de pr. D. Fecioru, în colecția „Părinți și Scriitori bisericești”, vol. 23, EIBMBOR, București, 1994, p. 290.

⁴ În sens de iubire neînțeleasă și necuprinsă cu mintea. Sintagme ca „nebunia dragostei dumnezeiești” și „iubirea nebună a lui Dumnezeu” am întâlnit la Socrate, în dialogul platonician *Phaidros* (245b-c), unde se vorbește despre iraționalitatea iubirii care este, în realitate, un fel de nebunie divină (θεία μανία); apoi, la Sfinții Maxim Mărturisitorul și Nicolae Cabasila, întâlnim această expresie, pe care o redăm cu exactitate în greacă: μαυικός ἔρωας; la P. Marko Ivan Rupnik, în *Parabola Tatălui milostiv*, traducere de Maria-Cornelia Ică jr. după: Marko Ivan Rupnik, *Gli si gettò al collo. Lectio divina sulla parabola del padre misericordioso*, Editura Lipa Roma, 1997, în *Cartea fiului risipitor*, Editura Deisis, Sibiu, 2012, p. 112; de asemenea, la fostul pastor luteran Richard Wurmbrand, convertit la Ortodoxie – după unele mărturii ale celor care l-au cunoscut și alături de care a suferit în temnițele comuniste – care vorbește într-o cuvântare de-a sa, despre nebunia dragostei dumnezeiești; totodată, aceste expresii apar uzitate și de teologul ortodox Paul Evdokimov, care a scris cartea *L'amour fou de Dieu (Iubirea nebună a lui Dumnezeu)*, publicată în limba română de Editura Anastasia din București.

⁵ Olivier Clément, *Întrebări asupra omului*, traducere din limba franceză de ierom. Iosif Pop și pr. Ciprian Șpan, Alba Iulia, 1997, p. 48.

poate socoti”⁶. La rândul său, Sfântul Ioan Gură de Aur subliniază că „... așa după cum trupurile unse cu untdelemn scapă din mâinile noastre și alunecă ușor, de le-am ține cu mii de mâini, tot așa iubirea de oameni a lui Dumnezeu: oricâte nume i-am da, nu o putem cuprinde; măreția ei întrece mult, cu foarte mult, slăbiciunea cuvintelor noastre”⁷. Acesta este Dumnezeul nostru! El este bun, infinit de bun. El este iubirea cu „I” mare, iubirea adevărată, necondiționată, solidă, permanentă și nelimitată. Cu Dumnezeu, nu ris-căm respingerea, violența, îndoiala, șantajul.

Știm că filozoful René Descartes, în secolul al XVII-lea, a lansat celebra zicere „Cogito, ergo sum” („Cuget, deci exist”), însă, au fost voci din Biserică ce l-au corectat, glăsuind: „Amo, ergo sum” („Iubesc, deci exist”), sau chiar mai fericit, „Amor, ergo sum”, în traducere, „Sunt iubit, deci exist”.

Și la nivel pur psihologic, cel ce descoperă faptul că e iubit, e în măsură „să-și înțeleagă păcatul și să găsească în iubirea celuiilalt puterea de a schimba calea, de a face alți pași”⁸. De aceea, și Sfânta noastră Biserică a rânduit ca în toate duminicile de peste an să sărbătorim, plini de bucurie sfântă, Învierea Domnului, și toate pericopele evanghelice din aceste duminici ne vorbesc, într-un fel sau altul, de minunatele și feluritele revărsări și revelații ale dragostei dumnezeiești, și doar într-o singură duminică din an a fost rânduită lectura pasajului evanghelic ce ne devoalează modul în care se va desfășura Judecata universală a omenirii întregi și, cu precădere, despre una din întrebările esențiale la care vom fi invitați cu toții să răspundem: cât de mult am răspuns iubirii lui Dumnezeu cu iubirea noastră și cât de mult am iubit pe aproapele nostru?

În zilele noastre, se merge pe o linie care să-L facă înțeleș pe Hristos și să se releve, pe cât este cu putință, iubirea Sa cea de negrăit pentru om, pentru ca omul să-L interiorizeze și să-L propovăduiască și altora. „Niciodată nu a fost mai multă nevoie de iubirea altuia și, atunci, să arătăm cât de mult ne iubește Hristos. Mai mult decât toți. A mers până la jertfă, a învins moartea și a

⁶ Sfântul Vasile cel Mare, *Epistole*, epistola 197, traducere, introducere, note și indici de pr. prof. dr. Constantin Cornițescu și pr. prof. dr. Teodor Bodogae, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 12, EIBMBOR, București, 1988, p. 396.

⁷ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre mărginita putere a diavolului*, traducere de pr. prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 2002, p. 10.

⁸ *Ibidem*, pp. 110-111.

înviat pentru noi și noi avem iubirea Lui permanentă. Nu poate fi altceva care să placă mai mult omului decât atenția față de el. Or, Hristos are cea mai mare atenție față de noi. Acum și mereu. Iată, El a murit pentru noi ca să învingă moartea și să ne aibă în vecii vecilor. Acesta este fundamentul teologiei mele și al oricărei teologii corecte⁹, scria Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, supranumit, pe drept cuvânt, cel mai mare teolog al secolului XX.

Despre *nebunia* dragostei dumnezeiești, Starețul Efrem Filotheitul spunea: „Dacă am ști ce Părinte avem (cât e de iubitor, iertător, milostiv – n.n.), am chiui ca nebunii de prea mare bucurie. Nu-L cunoaștem și, de aceea, nu urmăm calea ce ne conduce aproape de El”¹⁰.

Mulțimea păcatelor omului nu întrece dragostea lui Dumnezeu pentru acesta

De mai bine de șapte mii de ani, toate eforturile Satanei s-au canalizat pe tendința de a convinge oamenii că Dumnezeu nu îi iubește și de a-i pune în situația de a nu-și crea punți de iubire jertfelnică și statornică între ei înșiși. Săgetează mereu mintea și inima lor cu săgețile nevăzute ale urii, dezbinării, invidiei, răutății, concurenței neloiale, duplicității, mândriei, lăcomiei etc. El a reușit cu protopărintii noștri, reușește prea des cu descendenții lor.

Se poate lesne observa că, în zilele noastre, cei ce ajung să fie încununați de realizări, împliniri și succese în viața lor își stabilesc, mai întâi de toate, țintele pe care vor să le atingă și cele câteva lucruri pe care trebuie să le săvârșească, cu perseverență, zi de zi, pentru a-și atinge acele *target*-uri sau acele obiective propuse, apoi își mențin și își sporesc entuziasmul, muncesc din greu, sunt disciplinați și își stabilesc prioritățile. Pe planul vieții duhovnicești, cu aceleași metode operează și bunul creștin. Acesta începe prin a-și pune relația cu Dumnezeu și împlinirea voii Sale în centrul vieții, își alocă un timp, în fiecare zi, pentru a-L întâlni, pentru a se ruga și pentru a citi spre a-I cunoaște voia. Își concentrează viața

⁹Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Riscul de a fi ortodox*, Editura Sofia, București, 2002, p. 57.

¹⁰Starețul Efrem Filotheitul, *Arta mântuirii*, p. 126 la Arhimandrit Vasilios Bacioanis, *Taine și descoperiri în Evangheliile duminicilor*, traducere din limba greacă de pr. Șerban Tica, Editura Tabor, București, 2016, p. 167.

asupra a ceea ce este cu adevărat important și peren. Nu-și mai lipește sufletul de lucrurile evanescente ale acestei lumi. Este pe deplin conștient de faptul că, atunci când vom sta la judecată, fiecare dintre noi se va prezenta în fața lui Dumnezeu și va trebui să răspundă de ceea ce a făcut în timpul vieții sale pământești. În acele clipe, Dumnezeu nu-l va întreba despre poziția socială pe care a ocupat-o, nici nu-l va interoga despre starea materială sau despre ceva dintre cele ce rămân aici pe pământ, ci El va adresa tuturor aceste câteva întrebări esențiale: „Ați făcut ceea ce v-am cerut să faceți?” „Ați învățat să Mă iubiți din toată inima?” „Ați dorit să Mă cunoașteți?” „Ați stăruit în a vă iubi aproapele?” Acestea ni le va cere Dumnezeu de la noi, pentru că acestea sunt lucrurile cu adevărat importante în viața noastră: iubirea lui Dumnezeu din toată inima noastră și iubirea aproapelui nostru, ca pe noi înșine. De aceea, e imperios necesar să ne stabilim aceste două priorități în viață; și aceasta, nu mâine sau în altă zi, ci acum. Altfel, riscăm să fim perdanți pentru veșnicie.

Nimic nu poate lua locul iubirii în viața noastră, și nici o virtute nu suferă vreo comparație cu ea. Atunci când cineva înțelege acest adevăr, va ajunge să împlinească mai întâi acea virtute recomandată tuturor de Sfântul Ioan Botezătorul și de Hristos Domnul la începutul propovăduirii lor: *μετάνοια*. Acest cuvânt din greaca veche este compus din prepoziția „după” (*μετά*) și verbul „a înțelege, a-și da seama, a observa” (*νόεω*)¹¹, deci literal înseamnă „a gândi după” sau „a-și da seama după”, adică „a regândi”, a conștientiza mai târziu binele pe care omul trebuia să-l împlinească și nu l-a împlinit, sau faptul că a cultivat răul în locul binelui, iar acum realizează că nu a procedat corect.

Unii oameni își închipuie că Dumnezeu nu îi iubește infinit de mult, aceasta întâmplându-se, de cele mai multe ori, pentru că ei reduc dragostea la măsura lor umană de oameni cu imperfecțiuni, la nivelul lor de înțelegere și, mai ales, de trăire. Aceștia îi iubesc pe semenii lor atâta timp cât se arată vrednici de afecțiunea lor; dacă nu, îi pun la index. Nu se întâmplă același lucru și în cazul Bunului Dumnezeu. Există un adevărat abis între dragostea umană și dragostea divină. Din cauza iubirii pe care o are pentru noi, Dum-

¹¹ Vide G. W. H. Lampe, *A Patristic Greek Lexicon*, Oxford University Press, Oxford, 1961, p. 855.

nezeu este răbdător și încet la mânie; El poartă slăbiciunile oamenilor: „Cine este Dumnezeu ca Tine, Care ierți fărădelegea și treci cu vederea păcatele restului moștenirii Tale? Mânia Lui nu ține totdeauna, căci El iubește îndurarea. Și milostivește-Te iarăși spre noi și fărădelegile noastre calcă-le în picioare! Aruncă în adâncul mării toate păcatele noastre” (Miheia 7, 18-19). De când omul a căzut în păcat, Dumnezeu nu a încetat să stăruie ca să-l aducă înapoi în comuniune cu El, nu pentru binele Său, ci pentru binele omului căzut. El ne-a iubit cu dragoste veșnică. Prin urmare, El își păstrează bunătatea. Dacă oamenii s-au depărtat de Dumnezeu, nu înseamnă că Dumnezeu îi urăște; El urăște numai păcatul. De-a lungul secolelor, El nu l-a respins pe om și nu a obosit să-L aștepte. El a trimis pe profeți și pe preoți să-l ajute și să-și pregătească sufletul pentru a accepta dragostea și darurile lui Dumnezeu. Sfânta Scriptură scrie că profeții Domnului plâng în secret din pricina mândriei noastre; ochii lor se topesc în lacrimi, pentru că suntem captivi ai păcatului și ai patimilor noastre (Ieremia 13, 17).

Hristos, „Prietenul păcătoșilor” (Matei 11, 19), iubește, iartă pe acel pe care l-a ales și l-a rânduit coroană a creației, preot și rege al ei, „făcând sărbătoare cerească din întoarcerea celui ce se căiește”¹². Mântuitorul știa că unul dintre ucenicii Săi Îl va trăda și Îl va vinde; cu toate acestea, până la sfârșit l-a iubit pe Iuda. El cunoștea faptul că altul dintre ucenici Îl va nega și se va jura că nu-L cunoaște, totuși îl iubește pe Petru și dorește întoarcerea lui. Iubirea lui Hristos i-a frânt inima Apostolului Petru și l-a adus înapoi, pocăindu-se, la picioarele Stăpânului Său. Timp de trei ani, Domnul Hristos a viețuit împreună cu ucenicii Săi, încercând să-i învețe dragostea Lui, nu numai prin cuvintele Lui, ci, mai ales, prin fapte. În noaptea în care a fost vândut, a luat un vas, S-a încins cu un ștergar și le-a spălat picioarele. Voia să-i convingă de iubirea Lui imuabilă.

Dragostea minunată a lui Dumnezeu față de neamul omenesc, „neînfrântă de nici o injurie care s-o depărteze de grija pentru mântuirea noastră și biruită oarecum de nedreptățile noastre care s-o facă să renunțe la scopul propus, n-a putut fi exprimată mai

¹² Sfântul Simeon Metafrastul, *Parafrază în 150 de capete*, 71, traducere, introducere și note de pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, în colecția „Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși”, vol. V, Editura Humanitas, București, 2001, p. 312.

propriu prin altă comparație, decât prin bărbatul care-și iubește cu o dragoste arzătoare soția. Acesta, cu cât a simțit mai mult că este neglijat și disprețuit de ea, cu atât mai mult este ars în inima lui de focul patimii. Așadar, ocrotirea dumnezeiască stă întotdeauna nedespărțită de noi și atât de mare este dragostea Creatorului față de creatura Sa, încât nu numai că o însoțește, dar chiar îi merge înainte cu providența Sa, pe care profetul, cunoscând-o foarte bine, o mărturisește zicând: «Dumnezeu mă va întâmpina cu milostivirea Lui». Când a zărit răsărind în noi oarecare bunăvoință, o luminează îndată, o întărește și o cheamă la mântuire, dându-i creșterea pe care i-a sădit-o, sau a văzut că i se arată datorită ostenețelor noastre¹³.

Mulțimea păcatelor și fărădelegilor omului nu întrece dragostea lui Dumnezeu pentru acesta, ci El are îndelungă răbdare și așteaptă mult pocăința fiecăruia dintre oameni, însă această certitudine nu trebuie să-l îndemne pe credincios la augmentarea păcătoșeniei, ci să-i stimuleze curajul pocăinței. Chiar după ce noi, oamenii, cădem în nenumărate greșeli și fărădelegi, ofensându-L și jignindu-L, Dumnezeu ne cheamă, ne așteaptă, îndemnându-ne să venim spre El, ne cheamă așa de mult și cu o așa stăruință, de parcă nu noi i-am fi greșit, ci de parcă El ne-ar fi greșit nouă. Hristos coboară la noi, îl caută pe robul Lui. Acest „Cerșetor” de iubire stă la poarta inimii: „Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, eu voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine” (Apocalipsa 3, 20). Fiul lui Dumnezeu vine din sferele cerești pe pământ pentru a se așeza la „masa păcătoșilor”. Dragostea Sa este jertfelnică până la moarte. „Dumnezeu moare pentru ca omul să trăiască în El”¹⁴. Dumnezeu continuă să ne înconjure cu dragostea și darurile Sale, totdeauna, chiar când noi suntem nerecunoscători. El Își întinde ajutorul Său, fără a ține seama de ingratitudea noastră. În toate, „Dumnezeu merge pe urmele iubirii Sale de oameni”¹⁵. Adevărata iubire nu pretinde nimic, ci ea se uită pe sine cu totul, jertfindu-se

¹³ Sfântul Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, cap. VIII, 3-4, traducere de prof. David Popescu, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 57, EIBMBOR, București, 1990, p. 536.

¹⁴ Paul Evdokimiv, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu...*, p. 33.

¹⁵ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia LVI, VI, traducere, introducere, indici și note de pr. D. Fecioru, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 22, EIBMBOR, București, 1989, p. 230.

pentru celălalt; este o cheneză voluntară a unei persoane pentru a prohorisi și a face să crească cealaltă persoană. În continuarea panseului Sfântului Ioan *lingua aurea*, Sfântul Grigorie Dialogul spune: „Dar Dumnezeu vorbește (omului – n.n.) și înapoia spatelui (acestuia – n.n.), căci îl cheamă să se întoarcă la El și după săvârșirea păcatului. El recheamă pe acela care s-a îndepărtat de El. Nu ține seama de păcatele săvârșite. Aceluia care se reîntoarce, îi deschide inima Sa plină de milostivire... Dacă nu ne temem de dreptatea Lui, ar trebui, cel puțin, să ne rușinăm că nu am răspuns chemării milostivirii”¹⁶. Ideea aceasta poate fi identificată și în alte opere ale literaturii patristice. Astfel, Sfântul Ioan Gură de Aur pune în gura Domnului Dumnezeu următoarele cuvinte deosebit de înduioșătoare: „Pe Mine m-ai disprețuit, Care te-am adus de la neființă la ființă, Care ți-am dat suflet, Care te-am pus stăpân peste toate cele de pe pământ, Care am făcut pentru tine pământul, cerul, marea, văzduhul și toate câte sunt! Pe Mine M-ai disprețuit și M-ai socotit mai prejos de diavol! Și, totuși, nici așa nu M-am depărtat de tine, ci, după acestea, ți-am făcut și alte nenumărate binefaceri; M-am făcut de bunăvoie rob, am fost palmuit, am fost scuipat, am fost junghiat, am murit de moartea cea mai rușinoasă; pentru tine M-am înălțat la cer, ți-am dăruit Duhul cel Sfânt, te-am făcut vrednic de împărăția cerurilor; ți-am făcut mari și alese făgăduințe; am vrut să fiu capul tău, să-ți fiu mire, haină, casă, rădăcină, hrană, băutură, păstor, împărat, frate; te-am luat moștenitor și împreună-moștenitor; te-am ridicat din întuneric în împărăția luminii!”¹⁷.

Oricât de mult bine ar săvârși și oricâte virtuți ar împlini omul în viața aceasta, ele nu se ridică la înălțimea cinstirilor și a iubirii lui Dumnezeu revărsate din belșug spre el. Sfântul Ioan Gură de Aur opinează și scrie că, de am și muri de nenumărate ori pentru Dumnezeu, chiar dacă am săvârși toată virtutea, totuși, aceste fapte ale noastre nu sunt nici pe departe la înălțimea cinstirilor cu care ne-a cinstit pe noi Dumnezeu. „Gândește-te la cele ce-ți spun: Dumnezeu n-are nevoie de nimic de la noi ci Își este de-ajuns; ne-a adus din neființă la ființă, ne-a dat suflet, cum nu are nimeni pe pământ, a sădit raiul, a întins cerul... și dac-ai încerca să vorbești

¹⁶ Sfântul Grigorie Dialogul, *Cartea regulei pastorale*, traducere, prefață și note de pr. prof. Alexandru Moisiu, EIBMBOR, București, 1996, p. 218.

¹⁷ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei...*, omilia XXIII, VIII, p. 306.

despre toate bunurile și frumusețile date de Dumnezeu omului, ar trebui să povestești nespuse de mult, fără însă a ajunge vreodată să le spui pe toate”¹⁸. În duh filocalic, Sfinții Varsanufie și Ioan îi scriu unuia dintre ucenici: „Dacă ai cunoaște cum trebuie darul lui Dumnezeu, chiar dacă toți perii capului tău ți-ar fi tot atâtea guri, n-ai putea să-L preamărești pe El, sau să-I mulțumești după vrednicie. Dar cred că tu îți dai seama de aceasta”¹⁹. Este mare și minunată bunătatea lui Dumnezeu față de noi, bunătate care în felurite chipuri caută întoarcerea noastră și „nu ne alungă atunci când ne întoarcem, iar de nu ne întoarcem nu încetează să ne cheme.

Orice păcătos care nu se întoarce și nu se pocăiește este el însuși vinovat de pierzarea sa, ca un nepăsător față de atâta bunătate a lui Dumnezeu, Care îl îndeamnă la pocăință”²⁰. Constatarea unui asemenea fapt l-a determinat pe Sfântul Ioan Gură de Aur să exclame: „Oare nu pe dreptate Își întoarce Dumnezeu fața de la noi și ne pedepsește, când El ni Se dă nouă cu totul, iar noi Îl îmbrâncim? Negreșit! Dumnezeu îți spune: De vrei să te împodobеști, împodobеște-te cu podoaba Mea! De vrei, înarmează-te cu armele Mele! De vrei să te îmbraci, îmbracă-te cu haina Mea! De vrei să te hrănești, hrănește-te la masa Mea! De vrei să călătorești, călătorește pe calea Mea! De vrei să moștenești, moștenește moștenirea Mea! De vrei să te duci în patrie, intră în cetatea al cărei meșter și ziditor Eu sunt! (Evrei 11, 10). De vrei să-ți zidești casă, zidește-ți casă în corturile Mele! Eu nu-ți cer plată pentru cele ce-ți dau, ci-ți mai datorez și răsplată de vrei să te folosești de toate cele ale Mele! Ce dărnicie o poate egala pe aceasta? Eu îți sunt tată, îți spune Hristos, Eu îți sunt frate, Eu îți sunt Mire, Eu îți sunt casă, Eu îți sunt hrană, Eu îți sunt haină, Eu îți sunt rădăcină, Eu îți sunt temelie, sunt tot ce vrei! Ca să n-ai nevoie de nimic, Eu îți voi și sluji! Că am venit să slujesc, nu să Mi se slujească! (Matei 20, 28). Eu îți sunt prieten și mădular și cap și frate și soră și mamă! Eu sunt totul! Un singur lucru îți cer numai: să-mi fii apropiat Mie! Eu sunt sărac

¹⁸ *Idem*, „Despre căință”, în *Despre mărghinina putere a diavolului*, traducere de pr. prof. dr. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 2002, p. 102 *sqq.*

¹⁹ Sfântul Varsanufie și Ioan, *Scrisori duhovnicești*, 113, traducere, introducere și note de pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, în colecția „Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși”, vol. XI, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990, p. 150.

²⁰ Sfântul Grigorie Dialogul, *Cartea Regulei pastorale*, traducere, prefață și note de pr. Prof. Alexandru Moisiu, EIBMBOR, București, 1996, p. 216.

pentru tine, cerșetor pentru tine, pe cruce pentru tine, în mormânt pentru tine. Sus, pentru tine mijlocesc; jos, pentru tine solitor am venit de la Tatăl. Tu ești totul pentru mine; și frate și împreună moștenitor și prieten și mădular! Ce vrei mai mult? Pentru ce întorci spatele Celui Ce te iubește? Pentru ce te ostenești pentru lume? Pentru ce torni apă într-un vas găurit? Că aceasta faci când te ostenești pentru viața aceasta pământească. Pentru ce-ți bagi mâna în foc? Pentru ce dai cu pumnii în aer? Pentru ce alergi în zadar? Nu are, oare, orice meserie un scop? Negreșit! Arată-mi și tu scopul strădaniei tale lumești! Dar nu poți! Că «deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciuni!» (Ecclesiastul 1, 2)²¹.

Clement Alexandrinul aducea în atenție că și în acele timpuri, adică la finele secolului II și începutul celui de-al III-lea secol d.Hr., erau unii care se comportau cu atât mai fără de Dumnezeu cu cât Dumnezeu era mai iubitor de oameni. Dumnezeu vrea ca ei, din robi, să ajungă fii, dar ei nu doresc aceasta. Pe aceștia îi admonestează astfel: „O, cât este de mare nebunia! Vă e rușine cu Domnul. Vă vestește libertate, iar voi fugiți la robie. Vă hărăzește mântuire, iar voi vă pogorâți spre moarte. Vă dăruiește viață veșnică, iar voi așteptați pedeapsă și vă îngrijiți să aveți «cea ce Domnul a pregătit diavolului și îngerilor lui» (Matei 25, 41)»²².

Scriitorii bisericești Tertulian și Salvianus sunt pe deplin încredințați de faptul că, în toate timpurile, neamul omenesc a fost nerecunoscător față de Dumnezeu. Mai întâi că nu și-a împlinit îndatoririle față de El, pe care, înțelegându-L în parte, nu doar că nu L-a căutat, ci, mai degrabă, a ținut să-și închipuiască și alți zei, să li se închine lor; iar de aici, fiindcă n-a căutat pe „stăpânul nevinovăției, judecătorul și pedepsitorul vinovăției”, neamul omenesc a căzut în toate viciile și în toate păcatele. „Dacă-L căuta, urma să-L afle pe Cel căutat și, aflându-L, să-L fi urmat, iar urmându-L, ar fi resimțit mai mult îndurarea decât mânia Lui”²³. Dumnezeu le dă cele bune

²¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei...*, omilia LXXVI, V, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 23, pp. 868-869.

²² Clement Alexandrinul, *Cuvânt de îndemn către eleni (Protrepticul)*, cap. IX, 83.1.-83.2, traducere, introducere, note și indici de pr. D. Fecioru, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 4, EIBMBOR, București, 1982, p. 137.

²³ Tertulian, *Apologeticul*, XL, 10-11, traducere de prof. Nicolae Chițescu, Eliodor Constantinescu, Paul Papadopol și prof. David Popescu, introducere, note și indici de prof. Nicolae Chițescu, EIBMBOR, București, 1981, p. 96.

oamenilor pentru ca ei să fie buni, însă ei, dimpotrivă, în majoritatea lor, de câte ori primesc cele bune, își înmulțesc răutățile. El îi cheamă cu binefacerile Lui la viață cinstită, ei se prăbușesc în necinste. El îi provoacă prin binefaceri la căință, ei se prăbușesc în desfrâu. El îi cheamă la cucernicie, ei se prăbușesc în necurăție. De aici concluzia lui Salvianus: „Strălucit mai răspundem la darurile sfinte, strălucită recunoștință mai arătăm față de binefacerile Lui, dacă pentru câtă binefacere primim de la El, atâtea injurii Îi aducem în schimb”²⁴.

Iubirea minunată a lui Dumnezeu pentru om nu a fost primită și nici înțeleasă de toți oamenii. Poetul moldav Marius Iordăchioaia descrie în poezia: „Încă”, modul în care l-a primit omenirea, în general, pe Fiul lui Dumnezeu:

„Când ni s-a vestit că Se va naște
am trimis soldații să-L omoare

Când a venit pe lume
i-am dat sicriul unei iesle

când a coborât între noi
am căutat cea mai apropiată prăpastie

când a scos demoni
am spus că e demonizat

când a vindecat boli
am șoptit că e vrăjitor

când a spus Adevărul
am strigat că e nebun

când Și-a întors Fața spre noi
am scuipat-o

când ne-a dat sărutare
L-am vândut

când a vrut să ne îmbrățișeze
I-am ținut mâinile pe lemn

²⁴ Salvianus, *Despre guvernarea lui Dumnezeu*, Cartea a VI-a, XVIII, 95, traducere, note și comentarii de prof. David Popescu, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 72, EIBMBOR, București, 1992, pp. 295-296.

când ne-a iertat totul
 am râs batjocoritori

când ne-a deschis în inima Sa Cerul
 I-am înfipt în coaste o suliță

când am aflat că ar putea învia
 I-am pus gârzi la mormânt...

.....

de două milenii
 Îl tot împingem
 afară din istorie

și

dragostea Lui
 încă

ne caută

inimile....."²⁵.

Cu toții am păcătuit și am jignit pe Dumnezeu în cea mai înaltă măsură. „... toți au păcătuit și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu” (Romani 3, 23). „... nelegiuirile voastre au pus despărțire între voi și Dumnezeul vostru și păcatele voastre L-au făcut să-Și ascundă fața ca să nu vă audă”, glăsuia prorocul Isaia (Isaia 59, 2). Scriptura sfântă merge atât de departe încât spune că ne-am poziționat ca „vrăjmași lui Dumnezeu”: „cine va voi să fie prieten cu lumea se face vrăjmaș lui Dumnezeu” (Iacov 4, 4). Cu toate acestea, dragostea lui Dumnezeu pentru fiecare dintre creaturile Sale nu s-a schimbat, nici s-a diminuat. Dumnezeu vrea ca acest zid de separare să fie rupt; El dorește ca noi să cultivăm continuu această relație reciprocă de iubire personală.

Sfântul Ioan Gură de Aur s-a străduit cu imolație și talent, cu responsabilitatea și zelul aprins al episcopului devotat lui Hristos, să sensibilizeze pe cât mai mulți oameni în raport cu ceea ce puteau ei împlini ca răspuns la iubirea hristică arătată lor. Astfel, el opinează că noi, chiar dacă am face tot ceea ce putem, nu împlinim

²⁵ Marius Iordăchioaia, „Încă”, <http://www.ortodoxia.md/2011/04/inc/>, accesat pe 28 noiembrie 2017.

nimic măreț când ne străduim să-I răsplătim pentru binefaceri atât de mari. „Ce dragoste vrednică vom putea, deci, arăta noi Celui Ce ne-a iubit atâta de mult? Chiar dacă ne-am da sufletul pentru legile Lui și pentru păzirea poruncilor date de El, nici așa nu vom putea ajunge la măsura dragostei pe care ne-a arătat-o El nouă! El, Dumnezeu fiind, a primit să moară pentru oameni; El, Stăpân fiind, a primit să moară pentru robi; și nu pentru niște simpli robi, ci pentru niște robi nerecunoscători, care-I purtau neîmpăcată vrăjmășie; El luându-o înainte, ne-a făcut atâtea binefaceri nouă, unor oameni nevrednici, unor oameni căzuți în mii și mii de păcate; iar noi, chiar dacă am face tot ce putem, nu facem mare lucru când ne străduim să-I răsplătim pentru binefaceri așa de mari. Toate faptele noastre bune, dacă le facem, sunt o răsplată și o datorie; iar tot ce face El pentru noi este har, binefacere, dar măreț”²⁶. În final, sfântul antiohian înalță o rugăciune pentru fiecare cititor al operei lui: „Dar-ar Dumnezeu să ne aprindem și noi tot atât de mult de dragoste de Dumnezeu cât de mult e aprinsă inima lui Dumnezeu de dragoste de noi! Focul dragostei lui Dumnezeu caută numai prilejul; dacă-i dai prilej să scânteieze puțin, aprinzi întreaga flacără a binefăcătoarei Sale dragoste”²⁷.

Același Sfânt Părinte, supranumit și „lingua aurea christianorum”, ne lansează un îndemn cordial, propunându-ne să ne gândim în fiecă clipă, de e cu puțință, nu numai la binefacerea ce a făcut-o Dumnezeu cu tot neamul omenesc, ci și la binefacerile făcute cu fiecare din noi; nu numai la cele mărturisite și știute de toți, ci și la cele personale și tănuite celorlalți oameni. Numai așa vom putea mulțumi neconținut Stăpânului. „Aceasta-i cea mai mare jertfă, cea mai desăvârșită ofrandă; aceasta ne este pricină de îndrăznire înaintea lui Dumnezeu. Și cum? Am să vă spun eu! Cel care frământă neconținut în mintea lui aceste gânduri, cel care-și cunoaște bine nimicnicia sa, cel care se gândește la nespusa și covârșitoarea iubire de oameni a lui Dumnezeu, Care rânduiește viața noastră nu după cum merită păcatele noastre, ci după bunătatea Lui, ei bine, un om ca acesta își pleacă gândirea, își zdrobește

²⁶ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere...*, omilia XXXIV, VI, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 22, p. 14.

²⁷ *Idem, Omilii la Matei...*, omilia XXII, VI, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 23, p. 290.

cugetul, își micșorează toată mândria și îngâmfarea, învață să fie smerit, să disprețuiască slava acestei vieți, să-și râdă de toate cele văzute, să se gândească la bunătățile cele viitoare, la viața cea veșnică și fără sfârșit. Un om cu un astfel de suflet aduce lui Dumnezeu jertfă adevărată și bine plăcută, după cum spune profetul: «Jertfa lui Dumnezeu duh umilit; inimă înfrântă și smerită, Dumnezeu nu va urgisi» (Psalmi, 50, 18). Pe slugile cele cu judecată sănătoasă nu-i îndreaptă atât pedepsele și osânde, cât binefacerile și conștiința că nu sunt pedepsiți după cât merită pentru păcatele lor²⁸.

În sprijinirea unor asemenea teze, marele capadocian, Sfântul Vasile cel Mare, pornește, între altele, de la a analiza faptul că, dacă noi – ontologic vorbind – avem atâta bunăvoință și iubire față de binefăcători și ne dăm toată osteneala, ca să le răsplătim binefacerile ce ne-au făcut, ce cuvânt poate să înfățișeze în mod demn daturile lui Dumnezeu? Pentru că acestea sunt „atât de multe, încât nu se pot număra; și ele sunt atât de mari și în așa fel, încât și unul singur este de ajuns ca să ne facă să datorăm toată recunoștința Celui care l-a dat”²⁹. Așadar, „ce cere de la tine Domnul Dumnezeuul tău? ... Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău (Deuteronom 10, 12; 6, 5) și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Luca 10, 27). Datoria noastră este să-i răspundem Lui cu iubirea noastră și să răspundem tuturor oamenilor cu puterea iubirii ce ne-o dă comuniunea cu El.

Părintele Nicolae Steinhardt de la Rohia († 1989), originar din Pantelimon, județul Ilfov, de origine evreiască, convertit la religia creștină ortodoxă în închisoarea de la Jilava, unde și-a luat numele de fratele Nicolae, călugărit, ulterior, după punerea sa în libertate, doctor în drept constituțional, renumit scriitor, critic literar, eseist, jurist, publicist, precizează că în ritualul iudaic există o rugăciune alcătuită dintr-o înșiruire de mulțumiri aduse lui Dumnezeu pentru toate binefacerile hărăzite poporului Israel. Ca refren, ori ca stih intercalat după fiecare dar pomenit, figurează vorbele „dai

²⁸ *Idem, Omilii la Facere*, omilia IX, V, traducere, introducere, indici și note de prof. D. Fecioru, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 21, EIBMBOR, București, 1987, p. 112 sq.

²⁹ Sfântul Vasile cel Mare, *Regulile mari*, cap. II, întrebarea 2, răspunsul II, traducere, introducere, indici și note de prof. Iorgu D. Ivan, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 18, EIBMBOR, București, 1989, p. 222.

lanu”, ce se tălmăcesc: „de-ajuns nouă”. „De n-ar fi decât că Domnul ne-a scos din pământul Egiptului, destul ar fi spre a-L binecuvânta și a-I aduce slavă. De n-ar fi decât că ar fi prefăcut marea în uscat, destul e spre a-L blagoslovi și a nu înceta să-I mulțumim. De n-ar fi decât că ne-a hrănit în pustiu ... Și așa mai departe. Fiecare faptă a Divinității, fiecare minune ajunge spre a stârni recunoștința norodului și a-i provoca exclamația: «dai lanu!». Tot astfel gândește un evreu trecut prin Sfânta Taină a Botezului... De-ajuns făcut-ai Hristoase Dumnezeule pentru mine!”³⁰ Noi, creștinii, următori ai lui Hristos, avem de asemenea o multitudine de motive de mulțumire și de gratitudine pentru toate binefacerile știute și neștiute, cu care ne-a copleșit Bunul Dumnezeu, încât niciodată nu-i vom aduce slavă și mulțumiri după cuviință. Dacă am conștientiza fiecare dar hărăzit de Dumnezeu nouă și ne-am mărgini doar la acesta, prea destul ar fi ca să repetăm întruna, într-o minte și o inimă mulțumitoare: „dai li!”, „dai li!”, „dai li!” („de-ajuns mie”) etc. Și, gândindu-ne la întreaga creație, la toate galaxiile și la toate bunătățile nesfârșite, neajunse și necuprinse cu gândul, o parte știute și mai multe neștiute, dăruite sau sădite de Creator în acestea, rostim, cu adâncă și nesfârșită recunoștință: „dai lanu!”, „dai lanu!”, „dai lanu!” etc. Cât de minunată este dragostea lui Dumnezeu pentru noi! O, de ne-am învrednici noi să-L lăudăm pe El, cel puțin după puterile noastre! Ajută-ne, Doamne, la aceasta!

Iubirea lui Dumnezeu este superioară oricărui fel de iubire umană, precum lumina este superioară întunericului, precum binele depășește răul etc. Referitor la aceasta, un părinte duhovnicesc din România, anume părintele Arsenie Boca († 1989), a menționat în nenumărate rânduri că „Iubirea lui Dumnezeu față de cel mai mare păcătos este mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt față de Dumnezeu”³¹. Aceasta înseamnă că nu poate iubi un sfânt pe Dumnezeu, chiar cel mai mare dintre sfinți, atât de mult cât iubește Dumnezeu pe cel mai mare păcătos din lumea aceasta.

Atunci când o persoană iubește sincer, candid și cu patos jertfelnic o altă persoană și aceea nu-i răspunde iubirii, cea dintâi se

³⁰ N. Steinhardt, *Dăruind vei dobânda*, Editura Episcopiei Române a Maramureșului și Sătmarului, Baia Mare, 1992, p. 9.

³¹ Părintele Teofil Părăian, *Veniți de luați bucurie*, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2001, p. 71.

chinuie, suferă teribil pentru că dragostea sa nu este împărtășită de cealaltă. Acum oare ne putem închipui cât de mult suferă Dumnezeu, Care ne iubește de nesfârșite ori la nesfârșit și mult mai mult decât putem iubi noi, ce mult suferă El când nu-I răspundem cu iubire la iubirea Lui? Adagiul patristic o spune: „Toate îi sunt cu puțință lui Dumnezeu, afară de puterea de a-l sili pe om să-L iubească”³².

Multa bucurie a cerului pentru pocăința ferventă a păcătoșilor. Pilda cu *oaia cea rătăcită*, *drahma pierdută* și *fiul cel risipitor*.

Într-un singur capitol din Evanghelie sunt relatate trei pilde, în care Mântuitorul Hristos relevă bucuria cerului pentru pocăința ferventă a păcătoșilor, și anume: pilda cu *oaia cea rătăcită*, *drahma pierdută* și *fiul cel risipitor*. După cum păstorul se bucură de oaia aflată, femeia de dragma găsită și tatăl de întoarcerea fiului prodig, așa se bucură Dumnezeu și îngerii de întoarcerea păcătoșilor, prin pocăință, la Dumnezeu.

În cele ce urmează, dorim, așadar, să punem în lumină trei pilde rostite de Mântuitorul cu o impresionantă simplitate, care lasă să se întrevadă „nebulia” iubirii lui Dumnezeu³³: pilda despre oaia cea pierdută și de-a doua, concatenată după aceasta, despre dragma cea rătăcită, ele fiind adresate, în special, fariseilor și cărturarilor cărtitori și malițioși, și o a treia parabolă, cea despre întoarcerea fiului risipitor.

Prima pildă o redăm în amănunt: „Care om dintre voi, având o sută de oi și pierzând din ele una, nu lasă pe cele nouăzeci și nouă în pustie și se duce după cea pierdută, până ce o găsește? Și găsim-o, o pune pe umerii săi, bucurându-se; și sosind acasă, cheamă prietenii și vecinii, zicându-le: Bucurați-vă cu mine, că am găsit oaia cea pierdută. Zic vouă: Că așa și în cer va fi mai multă bucurie pentru un păcătos care se pocăiește, decât pentru nouăzeci și nouă de drepti, care n-au nevoie de pocăință” (Luca 15, 4-7). Deci, Mântuitorul se aseamănă pe El Însuși cu un păstor care avea

³² Paul Evdokimov, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu...*, p. 35.

³³ Richard Wurmbrand a ținut, printre altele, și un discurs despre nebulia dragostei dumnezeiești, discurs ce ne-a servit ca sursă de inspirație în paragraful acesta – n.n.

100 de oi, dintre care, mai apoi, una s-a pierdut. Foarte rar se petrece acest lucru, întrucât, precum se știe, oile merg una după alta, în turmă. Dar aici să nu uităm că suntem în sfera parabolei. Și păstorul lasă pe cele nouăzeci și nouă de oi și se duce după cea pierdută, deși, celelalte oi, nouăzeci și nouă la număr, se aflau și ele în primejdie, trăind sub amenințarea lupilor, a câinilor sălbatici, a leilor, a furtunilor de nisip etc. O găsește pe cea pierdută, dar nu merge repede înapoi la restul oilor, ci, cu cea pierdută pe umeri, cheamă vecinii și prietenii, zicându-le să se bucure împreună cu el că a găsit oaia cea pierdută. Așa este și în cer, multă bucurie se face pentru un păcătos care se pocăiește, decât pentru nouăzeci și nouă de drești, care n-au nevoie de pocăință. Și acum, lansăm următoarea interogație, în ceea ce privește comportamentul păstorului: E ceva firesc, înțelept sau ceva *nebunesc*? E drept să procedeze așa? Aceasta e *nebunia* dragostei dumnezeiești. De aici se poate lesne întrevădea cât de mult valorează o singură ființă umană în ochii lui Dumnezeu.

Cealaltă pildă revelă, de asemenea, copleșitoarea iubire a lui Dumnezeu, Care așteaptă întoarcerea și pocăința păcătosului. Zice Mântuitorul: „... care femeie, având zece drahme, dacă pierde o drahmă, nu aprinde lumina și nu mătură casa și nu caută cu grijă până ce o găsește? Și gășind-o, cheamă prietenele și vecinele sale, spunându-le: Bucurați-vă cu mine, căci am găsit drahma pe care o pierdusem. Zic vouă, așa se face bucurie îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește” (Luca 15, 8-10). Drahma avea o valoare mică în acea vreme; ea prețăluia doar 3,65 grame de argint sau 4,09 grame de aur. Era printre cele mai mici (ca valoare) dintre monedele vremii, dacă nu chiar cea mai mică. Monedele valoroase erau talantul, el valorând 43,65 kilograme de argint sau 49,077 kilograme de aur. Apoi, mina care valora 727 grame de argint sau 818 grame de aur, siclul de aur – 16,96 grame de aur etc. Deci, valoarea unei drahme era foarte mică, Mântuitorul dorind să arate prin aceasta că, orice om, chiar cel mai mic și neînsemnat în ochii oamenilor, e foarte prețios în ochii lui Dumnezeu, Care îi „lasă” pe toți cei drești și-l caută pe acesta, iar când îl găsește, face din pocăința și întoarcerea acestuia o sărbătoare cerească. Revinând la parabolă, o femeie care avea 10 drahme, pierzând una, cu toate că valoarea drahmei era foarte mică, nu așteaptă să se facă ziuă, ci, în toiul nopții fiind – căci scrie că „aprinde lumina” –, gășind

drahma, nu-și continuă somnul, nu se culcă iarăși în pat, liniștită că a găsit moneda, ci-și cheamă prietenele și vecinele, trezindu-le din somnul nopții, zicând: „Bucurați-vă cu mine, căci am găsit drahma pe care o pierdusem!”. A procedat înțeleptește sau nu? Aceasta este una din marile întrebări la care nu se poate răspunde. E vorba, iarăși, de nebunie, „nebunia” dragostei divine. Cei îndrăgostiți cu adevărat înțeleg frânturi din această nebunie, căci, pe fondul dragostei lor mari și epectatice, sunt capabili de cele mai mari jertfe și renunțări, înfruntând și suportând orice supliciu și chiar moartea.

Cea de-a treia parabolă este aceasta: „Un om avea doi fii. Și a zis cel mai tânăr dintre ei tatălui său: Tată, dă-mi partea ce mi se cuvine din avere. Și el le-a împărțit averea. Și nu după multe zile, adunând toate, fiul cel mai tânăr s-a dus într-o țară depărtată și acolo și-a risipit averea, trăind în desfrânări. Și după ce a cheltuit totul, s-a făcut foamete mare în țara aceea, și el a început să ducă lipsă. Și ducându-se, s-a alipit el de unul din locuitorii acelei țări, și acesta l-a trimis la țarinile sale să păzească porcii. Și dorea să-și sature pânțelele din roșcovele pe care le mâncau porcii, însă nimeni nu-i dădea. Dar, venindu-și în sine, a zis: Câți argați ai tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier aici de foame! Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, am greșit la cer și înaintea ta, nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argații tăi. Și, sculându-se, a venit la tatăl său. Și încă departe fiind el, l-a văzut tatăl său și i s-a făcut milă și, alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat. Și i-a zis fiul: Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Și a zis tatăl către slugile sale: Aduceți degrabă haina lui cea dintâi și-l îmbrăcați și dați inel în mâna lui și încălțămintele în picioarele lui și aduceți vițelul cel îngrășat și-l înjunghiați și, mâncând, să ne veselim, căci acest fiu al meu mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat. Și au început să se veselească. Iar fiul cel mare era la țarină. Și când a venit și s-a apropiat de casă, a auzit cântece și jocuri. Și, chemând la sine pe una dintre slugi, a întrebat ce înseamnă acestea. Iar ea i-a răspuns: Fratele tău a venit, și tatăl tău a înjunghiat vițelul cel îngrășat, pentru că l-a primit sănătos. Și el s-a mâniat și nu voia să intre, dar tatăl lui, ieșind, îl ruga. Însă el, răspunzând, a zis tatălui său: Iată, de atâția ani îți slujesc și niciodată n-am călcat porunca ta. Și mie niciodată nu mi-ai dat un ied, ca să mă veselesc

cu prietenii mei. Dar când a venit acest fiu al tău, care ți-a mâncat averea cu desfrânatele, ai înjunghiat pentru el vițelul cel îngrășat. Tatăl însă i-a zis: Fiule, tu totdeauna ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt. Trebuia însă să ne veselim și să ne bucurăm, căci frațele tău acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat” (Luca 15, 11-32).

Hristos Domnul, pe parcursul întregii Sale vieți pământești, a manifestat o sollicitudine și o deschidere aparte pentru cei păcătoși. Aceștia, observând această atenție binevoitoare, se apropiau de El³⁴. „Și se apropiau de El toți vameșii și păcătoșii, ca să-L asculte” (Luca 15, 1), ne informează Evanghelistul Luca. Și Hristos discuta și mânca împreună cu ei (Luca 15, 2). Însă această amabilitate și această atitudine binevoitoare, plină de afecțiune, pe care o avea Hristos față de cei păcătoși nu era deloc pe placul fariseilor și cărturarilor celor „curați” și, de aceea, Îl comentau. „Fariseii și cărturarii cărteau, zicând: Acesta îi primește pe păcătoși și mănâncă cu ei” (Luca 15, 2). Iar Hristos le-a rostit, între altele, pilda fiului risipitor, arătând, pe de o parte, teribila dramă a omului păcătos, iar, pe de altă parte, adâncă milostivire a lui Dumnezeu-Tatăl, pentru că majoritatea exegeților recunosc, în persoana tatălui, pe Dumnezeu Tatăl.

Chiar dacă fiul risipitor a irosit o parte din averea tatălui său, a avut puterea să-și vină în fire, să cugete drept și să revină acasă. Mare lucru! Redăm și un caz similar, din secolul trecut. În noiembrie 1987, au dus în Atena icoana istorică vestită *Axion Estin* din Sfântul Munte. Mii și mii de oameni așteptau cu răbdare, ore în șir

³⁴ Dintre toți exegeții acestei parabole, de mai mult folos pentru cercetarea noastră, care ne-am propus să reliefăm, după putere, iubirea și mila nesfârșită a lui Dumnezeu pentru păcătoșii pocăiți, ne-au fost următoarele lucrări: Arhimandrit Vasiliios Bacoianis, *Taine și descoperiri în Evangheliile duminicilor*, traducere din limba greacă de Pr. Șerban Tica, Editura Tabor, București, 2016; Joachim Jeremias, *O parabolă și exegeza ei*, traducere de diac. Ioan Ică jr., în vol. *Cartea fiului risipitor*, Editura Deisis, Sibiu, 2012; Arhimandritul Vasiliios Gondikakis, *Parabola fiului risipitor*, traducere din neogreacă de diac. Ioan I. Ică jr., în vol. *Cartea fiului risipitor*, Editura Deisis, Sibiu, 2012; P. Marko Ivan Rupnik, *Parabola Tatălui milostiv*, traducere de Maria-Cornelia Ică jr. după: Marko Ivan Rupnik, *Gli si gettò al collo. Lectio divina sulla parabola del padre misericordioso*, Editura Lipa Roma, 1997, în *Cartea fiului risipitor*, Editura Deisis, Sibiu, 2012; N. Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*, Editura Episcopiei Române a Maramureșului și Sătmarului, Baia Mare, 1992.

la coadă, pentru a se închina. „Într-o dimineață, un reporter s-a apropiat de biserica unde era așezată icoana și a început să ia interviuri celor care așteptau cu orele la coadă. A ochit imediat un golan și a comentat: „«Tu, aici?» Iar răspunsul golanului a fost: «Le-am încercat pe toate și m-au dezamăgit toate. Ajunge! Singura nădejde e Hristos»³⁵. Din nefericire, aceasta nu se întâmplă cu toți fiii risipitori. Nu toți își vin în fire. Nu se leapădă toți de vechile platitudini, turpitudini, păcate și patimi. De aceea, mulți trec din viața aceasta departe de „casa” lor, nepocăiți. „S-a sculat și a venit la tatăl său. Și, încă departe fiind el, tatăl său l-a văzut și i s-a făcut milă” (Luca 15, 20).

„A venit” spre tatăl său, în timp ce era încă departe. Cum se poate aceasta? A născut dorința de revenire mai întâi în sufletul său, în timp ce trupul său era încă departe de casa părintească. Însă, era necesar ca și trupul să lepede obișnuințele păcatului și să urmeze sufletului, lucru pe care nu l-a putut săvârși de unul singur. De aceea a avut nevoie de ajutor dumnezeiesc. Astfel, în timp ce se afla departe cu trupul, a primit grabnic ajutorul lui Dumnezeu: „încă departe fiind el, tatăl său l-a văzut și i s-a făcut milă” (Luca 15, 20) – ceea ce ne face să înțelegem că tatăl său îl aștepta, îl urmărea cu privirea în zare, în fiecare zi, și aștepta, răbdător, nutrinând nădejdea că fiul său se va întoarce. Putem deduce lesne din parabolă că așa procedează și Dumnezeu Preamilostivul, așteptând, aidoma bunului părinte, ca cei ce au păcătuit și s-au depărtat de El, să-și vină în fire și să îmbrățișeze adevărata pocăință. Așteaptă ca ei să facă primul pas – semn al respectării libertății lor – pentru ca El să completeze restul, de nouăzeci și nouă de pași dintr-o sută. E gata oricând să ofere iertarea racilelor noastre sufletești și să arunce în oceanul iubirii Sale nisipul imperfecțiunii noastre. Și nu numai atât! Ci, să se bucure împreună cu noi și să coopereze lumea îngerilor la această bucurie.

Văzându-și fiul în depărtare, tatăl nu l-a așteptat acasă, ci a alergat în întâmpinarea lui, îmbrățișându-l strâns și sărutându-l, în semn de iertare (Luca 15, 20). Verbul „alergând” (δραμών) desemnează „un comportament extrem de neobișnuit și lipsit de demnitate pentru un bătrân oriental, chiar dacă ar fi într-o asemenea

³⁵ Arhimandrit Vasilios Bacoianis, *Parabola fiului risipitor...*, p. 52.

grabă”³⁶. Și, în timp ce fiul său îl ruga să-l primească ca pe unul dintre argații săi, căci nu era vrednic a se numi fiu (Luca 15, 19), tatăl, știind odiseea acestei părți din viața fiului său, rătăcirile, peregrinările sale, suferința sa, într-un cuvânt, întreaga dramă a acestuia, dar și introspecțiile sale, lupta sa interioară, precum și hotărârea nezdruincinată de a se lepăda de toate patimile înrobitoare și distrugătoare de suflet și de a se întoarce acasă, l-a primit ca pe fiul său. De aceea, tatăl nu-l lasă pe fiu să rostească și cuvintele: „fă-mă ca pe unul din argații tăi”, tratându-l astfel nu ca pe un argat, ci ca pe un fiu iubit. Aceasta o putem vedea și din toate manifestările ulterioare ale tatălui. În timp ce robii purtau veșminte obișnuite, tatăl a dat poruncă să-l îmbrace pe fiu cu haina cea bună, semn al unei înalte distincții. Robii mergeau desculți, „iar acesta a dat poruncă să i se aducă încălțări. Inel în mână purtau doar tatăl și fiii săi, pentru a arăta că sunt copii legitimi. Acum însă a dat poruncă să-i aducă inel și acestuia (Luca 15, 22-23). Închipuiți-vă scena: cel până de curând pierdut stând drept, iar robii îmbrăcându-l, încălțându-l și punându-i inel în mână. Așa făceau pe vremea regiilor. Tatăl nu s-a oprit aici: «Aduceți vițelul cel gras (nu doar un vițel, ci pe cel mai bun), înjunghiați-l și, mâncând, să ne veselim, căci acest fiu al meu era mort și a înviat, pierdut era și s-a aflat» (Luca 15, 23-24). O expresie pilduitoare, care ne arată cu câtă dragoste și bucurie îi primește Dumnezeu pe păcătoșii care se pocăiesc și cu câtă agonie și dor îi așteaptă! Această dragoste, această milostivire, această nerăutate a Domnului nostru către orice om este nădejdea noastră cea mare în această lume”³⁷.

Tatăl îl va însoți mereu cu iubirea sa, o iubire „care rămâne acasă, dar se extinde pretutindeni”³⁸. Își educă fiul răbdând toate în taină. Aceasta nu înseamnă că este indiferent la rătăcirile și frământările launtrice ale fiului său, ci trece peste toate prin puterea nețărmuitei sale iubiri. De aici învățăm că părerea de rău, căința amară și hotărârea fermă a omului de a nu mai greși sunt urmate de iertarea Preamilostivului Dumnezeu. Părintele Cel ceresc l-a creat pe om ca să fie fericit atât în viața de aici, cât și în cea viitoare. Singurul lucru care scurtcircuitează fericirea omului este păcatul,

³⁶ Joachim Jeremias, *O parabolă și exegeza ei...*, p. 35.

³⁷ Arhimandrit Vasilios Bacoianis, *Parabola fiului risipitor...*, p. 51 sq.

³⁸ *Ibidem*, p. 42.

care îl face nefericit pe om și Îl îndurerează și pe Dumnezeu, căci păcatul îl desparte pe om de Creatorul lui, Care este și Izvorul adevăratei fericiri. E nespus de mare întristarea și în cer, în lumea îngerilor și a sfinților, când omul, creat după chipul lui Dumnezeu și chemat să devină „după asemănarea cu El” cade în abisul fără-delegii cu bună știință și voință proprie. Dacă tot am pomenit de fericire, deschidem aici o scurtă divagație și facem o remarcă pe cât de scurtă – zicem noi –, pe atât de interesantă. De aproape două mii de ani, ne răsună în urechi și în inimi cuvintele Mântuitorului: „Fericiti sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și îl păzesc pe el” (Luca 11, 28). Știm prea bine că, în toate epocile, omul a fost atras și de mirajul falsei fericiri, a unei „fericiri” păcătoase, „masca fericirii, / Ce din moartea ei se naște. / Și o clipă ține poate; / Pentru cine o cunoaște, / Toate-s vechi și nouă toate”³⁹. Mulți oameni caută lumina, pacea, bucuria. Nu trebuie să alergăm după acestea; dacă Îl acceptăm pe Hristos în inimile noastre, lumina, pacea și bucuria vor fi aduse de Bunul Mântuitor, căci El este adevăratul lor izvor. Mai presus de orice, Dumnezeu nu-l dorește pe om trist, ci caută mereu să-i sporească bucuria și fericirea, urând totodată debandada, deșănțarea și dezmațul, dar nu osândind „cinstita bucurie, binecuvântatul belșug, sfânta dragoste de viață al cărei nume e Hristos ... Și mai cutezăm a contesta spiritul nunții de la Cana? A pretinde că nu-l înțelegem? A-l considera ca întâmplător, ca excepțional, ca legat numai de ocazia unei festivități? Ca neluminând, nelămurind și neîntruchipând întreaga ulterioară învățatură? Dintru început, de la cea dintâi manifestare a Dumnezeirii Sale, Hristos ni Se revelează Domn sfințitor al belșugului, voieșiei și darului!”⁴⁰. Starea de bucurie, pentru creștin, este, fără îndoială, una de normalitate. În nenumărate rânduri, Hristos Domnul își întreabă ucenicii: „De ce sunteți triști?” (Luca 24, 17; Matei 6, 5; Luca 24, 28), urmând ca, ulterior, să le lanseze, adesea, ferme îndemnuri la bucurie (Matei 5, 12; 28, 9-10). Și Sfântul Apostol Pavel, supranumit de exegeți „gura lui Hristos”, îndeamnă de nenumărate ori la bucurie pe cei cărora le scrie epistolele: „Deci, fraților, bucurați-vă” (2 Corinteni 13, 11); „Bucurați-vă pururea” (1 Tesaloniceni 5, 16).

³⁹ Mihai Eminescu, *Glossă*, în Mihai Eminescu, *Poezii*, Editura pentru Literatură, București, 1966, p. 123.

⁴⁰ N. Steinhardt, *Cartea împărtășirii*, Ediția a IV-a, Biblioteca Apostrof, Cluj, 2004, p. 121.

Filipenilor le lansează exortația: „Bucurați-vă pururea întru Domnul. Și iarăși zic: Bucurați-vă” (Filipeni 4, 4). Din acest ultim verset, conchidem lesne că e imperios necesar ca bucuria să fie „întru Domnul” și nu fără Domnul, adică nu o bucurie în cele păcătoase și egoiste ale lumii acesteia trecătoare, „bucurie” contrafăcută ce ne desparte de Dumnezeu, ci bucurii genuine și nevinovate ce ne unesc cu Dumnezeu sau ne adâncesc relația cu Acesta.

Continuând reflecțiile asupra pildei fiului risipitor și la momentul întoarcerii sale acasă, Arhimandritul Vasilios Gondikakis pune în gura fiului prodig, căruia tatăl i-a arătat o dragoste ferventă pe care el n-o merita, următoarele cuvinte: „... înaintea ta, care ai o asemenea iubire, că umple cerul și pământul. Înaintea ta, care până și aici, în țara îndepărtată a lipsurilor, a desfrânărilor, a osândeii, mă urmărești, mă însoțești.

Nu sunt vrednic să mă numesc fiu al tău. Am căzut, am pierdut înfierea. Acesta e păcatul, vina mea unică. Nu averea ta pe care am mâncat-o. Nu e un lucru puțin, material, pe care să-l pot îndrepta cu puterile mele;... am ofensat relația unică a fiului față de tatăl. Nu pot să fac nimic, întrucât, m-ai cinstit mai mult decât am meritat. Comportamentul tău mă condamnă.

Dacă n-ai fi fost atât de senior în iubire, dacă nu te-ai fi purtat față de mine așa cum te-ai purtat, dacă n-ai fi fost desăvârșit întru toate, dacă mi-ai fi greșit doar puțin în ceva, poate că aș fi găsit să spun ceva ca o justificare... Iubirea și îngăduința ta neasemănată de care abia că îmi dau seama, mă lasă fără răspuns, mut și tăcut.

Trebuia oare să ajung atât de departe, ca să o simt? Trebuia să ajung până la pierzanie și la moarte, ca să înțeleg ce este mântuirea și viața? Nu știu ce să spun. Toate însă îmi arată un singur lucru: propria mea lipsă de generozitate, propria mea nebunie. Și comportarea ta împăratească, iubirea ta, care mă dizolvă.

Vin la tine, tras de tine: de iubirea ta, care mă atrage dinăuntru și mă face părtaș.

Mă face rob al tău. Vina este a mea proprie, îngăduința, viața este a ta⁴¹.

Fiul mai tânăr și-a propus să ceară să rămână în casa tatălui „ca unul din argații săi”. Dacă i s-ar fi acordat doar atât cât a cerut, pentru el ar fi fost „ca un rai mare”. Însă Dumnezeu Tatăl îl repune

⁴¹ Arhimandritul Vasilios Gondikakis, *Parabola fiului risipitor...*, pp. 45-46.

în demnitatea de fiu și face din întoarcerea sa prilej de mare bucurie și de adevărat festin. Iar acest fapt „îl uimește și îl aprinde. Dumnezeu condamnă prin mulțimea iubirii Sale. Și te simți nevrednic de aceasta. Te retragi în poziția slugii care îți este de ajuns, care te mulțumește. Nu-L mulțumește însă pe Dumnezeu, Care iubește atâta, Care iartă atâta, Care te zdrobește, te strivește cu iubirea Sa nemăsurată. Și plângi de bucurie la minunea aceasta. Și plânsul arată înmulțirea veseliei”⁴².

Fiul cel mai tânăr se smerește și este preamărit; se umilește și este înălțat; dorește puține și i se dau multe; „fiindcă pocăința e adevărată, este aruncat în rai; i se dă o bucurie ce sporește neîncetat... îl îmbracă cu bucurie peste bucurie”⁴³, pe care nimeni nu i-o poate răpi, fiindcă ea își are izvorul în Hristos Ce sălășluiește înăuntrul ființei Lui.

În tot acest timp, fratele cel mare, întors de la țarină și aflând ce se petrece, nu voia să intre. Șarpele cel neadormit și urzitorul a toată viclenia și pizma, a strecurat în sufletul fiului cel mare otrava invidiei⁴⁴. Dar tatăl său îl ruga. Expresia „îl ruga” (παρεκάλει) arată că tatăl îi vorbea afectuos fiului celui mare, cuvintele ieșind din inima sa plină de mărinimie. Fiul cel mare, însă, evită să dea fiului risipitor numele de „frate” și-l numește: „acesta” (οὗτος), termen folosit aici disprețuitor. În continuare, adresarea tatălui e deosebit de afectuoasă. Îi spune fiului celui mare: „copile” (τέκνον), „copilul meu drag”. În versetul 32, verbul „trebuia” (ἔδει) arată că tatăl nu vorbește apologetic, „trebuia să fac praznic”, ci cu reproș: „trebuia să te bucuri și să te veselești căci fratele tău acesta s-a întors acasă”⁴⁵. Parabola descrie cu o „mișcătoare simplitate cum anume este Dumnezeu, bunătatea Sa, harul Său, nemărginita Sa milă, iubirea Sa prisositoare. El Se bucură de întoarcerea celui pierdut întocmai ca tatăl care a gătit praznicul de bun venit... Parabola era

⁴² *Idem, Parabola fiului risipitor...*, p. 48.

⁴³ *Ibidem*, p. 49.

⁴⁴ Cuvântul românesc „invidie” provine din limba latină, mai precis, din prepoziția „in” (= în) și verbul (la indicativ prezent) „video”, care, în traducere, înseamnă „văd”; altfel spus, invidiosul vede în ceilalți merite proprii sau daruri divine și este chinuit de prosperitatea acestora, se întristează pentru bunăstarea lor, transformă în rău propriu binele altora, făcându-și astfel sieși rău, înfigându-și pumnalul urii în inima sa. – n.n.

⁴⁵ Joachim Jeremias, *O parabolă și exegeza ei...*, pp. 36-37.

adresată unor oameni care, ca fiul mai mare, se simțeau ofensați de evanghelie. Lor trebuia să li se facă un apel la conștiința lor. Lor le spune Iisus: «Iată măreția iubirii lui Dumnezeu pentru copiii Săi pierduți, în contrast cu lipsa voastră de bucurie și de iubire, cu viețile voastre nerecunoscătoare, nemulțumitoare și pline de autojustificare. Încetați deci cu lipsa de iubire și fiți milostivi. Cei morți spiritual învie la o nouă viață, cei pierduți se întorc acasă, bucurați-vă împreună cu ei»⁴⁶.

Părintele Nicolae Steinhardt de la Rohia îl prezintă pe Hristos Domnul ca pe un nobil „mărinimos, discret, modest, curajos, elegant și demn în purtări, spontan și darnic în relațiile cu ceilalți ni Se înfățișează Domnul nostru... Aceasta ne dă curaj și nădejde! Deoarece constatăm că Domnul nostru nu-i un socotitor nemilos, un contabil strașnic, un spirit dur și mărunț, un aprig ținător de minte al răului”⁴⁷. După orice convertire, Mântuitorul Hristos stă la masă cu cei care L-au primit în viețile și în inimile lor (cu Zaheu, cu Levi-Matei), se bucură odată cu gârbova tămăduită, cinează cu soacra lui Petru, cea scăpată de friguri, nu șovăie să junghie vițelul îngrășat și să se veselească, la înapoierea acasă a fiului pierdut. El intră în casa oricui, credincios sau necredincios; nu-i refuză nici pe farisei, până și pe Simon leprosul îl cinsteste cu prezența Sa⁴⁸. Nouă nu ni se cere altceva decât să ne întoarcem la El: „fără teamă, fără îndoială, cu nădejde și încredere. Cina e gata, ușile-s deschise, vițelul e mult și e gras, totu-i frumos orânduit. Să avem numai haină de nuntă. Altfel spus, credință și căință... Cu o singură vorbă – aidoma buretelui care curăță de pe tabla neagră ori gumei care șterge scrisul de pe hârtie – Hristos desființează întregul nostru trecut, oricât ar fi de întunecat și de murdar”⁴⁹.

Același părinte de vrednică amintire și pomenire, Nicolae Steinhardt, precizează că, din vestita pericopă evanghelică a Fiului risipitor, rezultă – ca de altfel și din alte pasaje, afine ca duh cu acesta, din Evangheliile – următoarele concluzii, pe care, pentru profunzimea și frumusețea lor, le redăm, în continuare, parțial:

⁴⁶ *Ibidem*, pp. 37-38.

⁴⁷ N. Steinhardt, *Dăruind vei dobândi...*, p. 197.

⁴⁸ *Ibidem*, p. 119.

⁴⁹ *Ibidem*, pp. 197-198.

- Mărinimia Domnului, noblețea, boieria Lui, înfățișarea-I de cavaler, *gentleman* (zic englezii), *gentilom* (zic francezii) și mare aristocrat (în sens sufletesc și spiritual).

- Iubirea de dușmani (stăruitor recomandată – Matei 5, 14) mergând până la rugăciunea de pe Cruce, săvârșită pentru neluarea în seamă a groaznicului păcat săvârșit de cei ce-L răstignesc (Luca 23, 34).

- Iertarea (Sfântul Apostol Petru e povățuit să ierte nu de șapte ori ci de șaptezeci de ori câte șapte – Matei 18, 22).

- Mila. Mărturie stau nenumăratele vindecări făcute din milă (femeia gârbovă, omul cu mâna uscată, bolnavul de hidropică etc.) ori și învierea fiului văduvei din Nain, a fiicei lui Iair, săturaarea miilor de oameni în pustiu etc.

- Discreția: când facem milostenie să nu știe stânga noastră ce face dreapta (Matei 6, 3).

- Încrederea, semn neîndoielnic de curăție launtrică și de noblețe.

- Politețea. Iisus e în mod constant „politicos”. Se adresează de obicei interlocutorului ori interlocutorilor Săi prin cuvântul „prietene” ori „prieteni”. Chiar când e vorba de Iuda vânzătorul, tot apelativul „prietene” e folosit.

Este, de asemenea, blând, calm, nemâniat. Nu au izbutit să-L mânîie decât fariseii „ca deținători a două însușiri cu prisosință vulgare: minciuna și fățarnicia”.

- Dărnicia – El înmulțind pâinile și peștii, săturând o dată patru mii de bărbați (Matei 15, 38; Marcu 8, 9), altădată cinci mii, afară de femei și de copii (Matei 14, 21; Marcu 6, 44; Luca 9, 14; Ioan 6, 10), îndemnându-și ucenicii la o pescuire de pe urma căreia nu mai puteau să tragă mreaja de mulțimea peștilor (Luca 5, 6; Ioan 21, 6)⁵⁰. „Așa dă Hristos întotdeauna: Har peste har, clătinat și îndesat, răsplătind înzecit, însutit, înmiit, după regula dobânzii compuse. Căci, într-adevăr, cum răspunde, cum dăruiește, oare dând un bacșiș, azvârlind o șpagă? O, nu! Ci făcând celui care i-a deschis ușa cinstea de a cina cu el: «Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine» (Apocalipsa 3, 20). Ba și mai mult (Ioan 14, 23): «Dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu și Tatăl Meu îl va iubi, și

⁵⁰ *Ibidem*, pp. 193-195.

vom veni la El și vom face locaș la El». Altfel spus, la cel vrednic, Dumnezeu va veni nu numai să ospăteze, ba să și găzduiască. Dar Apostolilor ce le făgăduiește la Cina cea de Taină? «Să mâncați și să beți la masa Mea, în împărăția Mea și să ședeți pe tronuri» (Luca 22, 30).

Răsplata, așadar, nu-i alta decât poftirea la Cina împărătească. S-ar fi putut referi Iisus la multe daruri, favoruri și bunătăți, dar toate acestea – mărunte – nu ar fi fost potrivite cu firea Lui mărinimoasă, nobilă și nefinită: pe acel care-L iubește și care ascultă de porunci, îl așază la masa împărătească, îi acordă statut de comensal al Sfintei Treimi, nici mai mult nici mai puțin!⁵¹

Ceva asemănător pildei fiului prodig vedem și în parabola lucrătorilor viei. Stăpânul îi plătește tot cu un dinar și pe cei care au mers la lucru în vie de dimineață, și pe cei care vin de-abia după-amiază (Matei 20, 1-2), pentru că au lucrat cu asemenea zel și dorință, încât s-au asemănat celor dintâi. „Să-ți dea ție Domnul după inima ta” (Psalmi, 19, 4), spune regele David. „Omul se uită la față, dar Domnul se uită în inimă” (1 Regi 16, 7). Omul privește din afară, din exterior, asceza trupească. Dumnezeu privește din interior: cugetul, inima, dispoziția, capacitatea de jertfă, abnegația și răsplătește după acestea. Cu alte cuvinte, nu cercetează atât ce facem pentru El, ci cum o facem, cu ce inimă, cu ce dispoziție, cu ce osteneală⁵².

⁵¹ *Ibidem*, p. 195.

⁵² Arhimandrit Vasilios Bacoianis, *Parabola fiului risipitor...*, pp. 53-54.